

สาหร่ายดังกล่าวเป็นปริมาณน้ำหนักแห้ง และมีโปรตีนถึงร้อยละ 50 และจากการทดลองเลี้ยงยีสต์ในเวลา 1 ปีในพื้นที่ 1 ไร่จะได้ยีสต์มากกว่า 1 ตัน ในยีสต์ปริมาณดังกล่าวจะมีโปรตีนอยู่ถึง 400 กิโลกรัม จะเห็นได้ว่า การเลี้ยงสาหร่ายจะให้โปรตีนต่อหน่วยพื้นที่ (ในเวลาที่เหมาะสม) สูงกว่าการเลี้ยงสัตว์ถึง 200 เท่า และการเลี้ยงยีสต์จะให้ผลผลิตสูงกว่าการเลี้ยงสัตว์ประมาณ 18 เท่า

3. ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการกระจายอาหาร

มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการกระจายอาหารจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภค ผู้เขียนขอพิจารณาเพียง 4 ประเด็นดังนี้คือ สิ่งจูงใจในการผลิตอาหาร พลังงานที่ใช้ในการผลิตอาหาร ระบบเศรษฐกิจของโลก และนิสัยของผู้บริโภค

3.1 สิ่งจูงใจในการผลิตอาหาร

ตามหลักจิตวิทยา มนุษย์จะทำสิ่งที่ยากก่อนสิ่งที่ยาก และจะทำสิ่งที่ให้ผลตอบแทนสูงก่อนสิ่งที่ให้ผลตอบแทนต่ำกว่า ในการผลิตอาหารก็เช่นเดียวกัน ประชากรโลกมักจะเลือกผลิตอาหารในพื้นที่ที่เหมาะสมในการผลิต ก่อนในพื้นที่ที่จะต้องลงทุนลงแรง แต่ไม่ได้หมายความว่า พื้นที่ที่ยังมีดินนำไปใช้ในการผลิต ไม่สามารถนำมาใช้ในการผลิตได้ในด้านวิธีการผลิตก็เช่นเดียวกัน เกษตรกรมักจะเลือกวิธีการที่ง่าย ก่อนวิธีการผลิตที่ยาก เช่น เกษตรกรมักจะเริ่มตั้งแต่การปลูกพืชเพียงครั้งเดียวใน 1 ปี ก่อนที่จะดำเนินการปลูกพืช 2 ครั้ง 3 ครั้ง หรือ 4 ครั้งใน 1 ปี หรือมักจะปลูกพืชโดยวิธีดั้งเดิมก่อนการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าช่วย ถึงแม้ว่าจะได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นหลายเท่าก็ตาม นั้นไม่ได้หมายความว่า เกษตรกรไม่มีความสามารถ ไม่มีความรู้ที่จะนำมาใช้ในการผลิต เกษตรกรจะนำความรู้ความสามารถมาใช้ก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ในทำนองเดียวกัน การผลิตอาหารของโลกในปัจจุบัน หลาย ๆ ประเทศก็ยังทำกันโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ใช้เงินทุนเพียงเล็กน้อย ใช้วิธีการผลิตแบบง่าย ๆ ประชากรของโลกก็มีอาหารพอกินอยู่แล้ว สิ่งจูงใจในการเพิ่มผลผลิตอาหารไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีพื้นที่ในการผลิตมาก ๆ มีเงินทุนมาก ๆ หรือมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัจจัยที่จะช่วยให้การผลิตดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่สิ่งจูงใจในการเพิ่มผลผลิตอาหารนั้น อยู่ที่ราคาของผลผลิต เกษตรกรมักคำนึงถึงราคาของผลผลิต เป็นหลักในการผลิต หากผลผลิตใดมีราคาก็มักจะมี การเพิ่มปริมาณการผลิตมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ตัวอย่างเช่น การผลิตอ้อยในประเทศไทย

ผลผลิตอ้อยของประเทศไทยเพิ่มจากประมาณ 5-6 ล้านตันในปี 2511/12 มาเป็นประมาณ 20 ล้านตันในปี 2521/22 และผลผลิตของมันสำปะหลังในประเทศไทยเพิ่มจากประมาณ 2-3 ล้านตันในปี 2511/12 มาเป็น 10 ล้านตันเศษในปี 2521/22 ทั้งที่พืชทั้งสองชนิดมิได้ใช้เป็นอาหารหลักของประชากรไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันสำปะหลัง ประเทศไทยมีความต้องการเพียงร้อยละ 10 ของปริมาณที่ผลิตได้เท่านั้น สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ปริมาณการผลิตอ้อยและมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ในช่วงเวลาเพียง 10 ปีนั้นก็คือ ทั้งอ้อยและมันสำปะหลังขายได้ราคาดี เมื่อเทียบกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ

3.2 พลังงานที่ใช้ในการผลิตอาหาร

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่เราจะพูดถึงเกี่ยวกับการผลิตอาหารคือ พลังงานที่ใช้ในการผลิต ในปัจจุบันแหล่งพลังงานที่สำคัญในการผลิตอาหาร ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง ความจริงอุตสาหกรรมน้ำมันของโลก เริ่มขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 19 น้ำมันที่ผลิตขึ้นมาพอที่จะใช้ได้ภายในประเทศตลอดมาและในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 คือในปี 1908 ยุคแห่งน้ำมันก็ได้เริ่มเกิดขึ้นในดินแดนทะเลทราย ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาได้ไปตั้งบริษัทขุดน้ำมันในประเทศอิหร่าน เป็นแห่งแรก ต่อมาอีกประมาณ 20 ปี สหรัฐอเมริกาได้ไปเปิดบ่อน้ำมันในประเทศอียิปต์ จากนั้นแหล่งน้ำมันมหิมาในตะวันออกกลางก็ถูกขุดขึ้นมาใช้ จากการที่ได้พบแหล่งน้ำมันมากมายมหาศาลเช่นนี้ จึงมีการสร้างเครื่องจักรต่าง ๆ ที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงมากขึ้น ทางด้านการเกษตรก็เช่นเดียวกัน เครื่องยนต์ต่าง ๆ ที่เคยใช้แรงงานจากสัตว์ ก็เปลี่ยนมาเป็นใช้แรงงานจากเครื่องยนต์แทน การเปลี่ยนแปลงนี้เริ่มทำมา เมื่อระหว่างปี 1920-30 นี้เอง ในปัจจุบันจะพบว่าประเทศพัฒนาแล้ว จะใช้เครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงในการประกอบการเกษตร ส่วนในประเทศที่กำลังพัฒนาก็กำลังมีการใช้เครื่องจักรกลในการเกษตรแทนการใช้แรงงานจากสัตว์เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้ น้ำมันจึงกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตทางการเกษตรในปัจจุบัน ซึ่งอาจเปรียบเสมือนโลหิตที่สูบฉีดอยู่ในร่างกายคน หลังจากที่เราเกษตรกรนำการเกษตรไปผูกติดกับน้ำมันแล้ว เราก็พึงจะคิดได้ว่า น้ำมันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่คืนรูป (non-renewable resource) และถูกนำขึ้นมาใช้ทุกวัน ในปริมาณมากมายมหาศาล ก็อาจจะหมดไปในอนาคตอันใกล้นี้ และก่อนที่น้ำมันหมด ราคาน้ำมันจะแพงขึ้น จนไม่สามารถนำมาใช้ในการเกษตรได้เหมาะสม ถ้าหากแหล่งน้ำมันของโลกมีเพียงที่ทวีปอเมริกาเหนือ และแถบตะวันออกกลางเพียงเท่านั้น และประชากรโลกมีน้ำมันเป็นแหล่งพลังงานเพียงอย่างเดียว แหล่งพลังงานที่จะนำมาใช้ใน

การผลิตทางการเกษตรในอนาคต ก็เป็นเรื่องที่น่าวิตกไม่น้อยทีเดียว

ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ได้มีการสำรวจหาแหล่งน้ำมันตามจุดต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันขึ้น ในช่วงปี 1972 มีการสำรวจหาแหล่งน้ำมันทั้งบนบกและในน้ำเพิ่มมากขึ้น แม้กระทั่งในแถบตะวันออกไกล เช่น เวียดนาม เขมร ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ก็มีการสำรวจหาแหล่งน้ำมันอย่างจริงจัง และหลายประเทศได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ในปัจจุบันประชากรโลกได้ตระหนักดีว่า แหล่งน้ำมันสามารถตรวจพบ และนำขึ้นมาใช้ได้ในทุกเขตของโลก รวมทั้งทวีปอเมริกาใต้ ทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรป ทวีปเอเชีย และทวีปออสเตรเลีย จนทำให้ความคิดเดิมที่ว่า แหล่งน้ำมันของโลกมีเพียงในประเทศสหรัฐอเมริกา และแถบตะวันออกกลาง เปลี่ยนไป เป็นว่าแหล่งน้ำมันมีอยู่ทั่วไปในทุกทวีปของโลก และเราไม่สามารถคำนวณได้อย่างแน่นอนว่า น้ำมันทั้งโลกมีเท่าใด และเมื่อใดจะหมดไปจากโลก

นอกจากน้ำมันแล้ว โลกเรายังมีพลังงานจากแหล่งอื่น ๆ อีก เช่น ถ่านหิน ยูเรเนียม น้ำ ฯลฯ พลังงานจากแหล่งดังกล่าวยังนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเกษตรน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังมีแหล่งพลังงานประเภทอื่น ๆ ที่ปลอดภัยกว่า ใช้ได้สะดวกกว่า หาง่ายกว่า และราคาถูกกว่าให้ใช้ได้เพียงพอเพียง พลังงานเหล่านี้จึงถูกนำมาใช้ในกิจการใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ทางอ้อมต่อการผลิตอาหารของโลก แหล่งพลังงานที่นับว่าสำคัญอีกแหล่งหนึ่ง ได้แก่ ดวงอาทิตย์ พลังงานจากดวงอาทิตย์เป็นพลังงานที่มีมานานแล้ว และเป็นพลังงานที่ไม่่วเวลาที่หมดไปจากโลก โลกจะได้รับพลังงานชนิดนี้ในปริมาณที่พอเพียงกับความต้องการ บางแห่งบนโลกได้รับแสงแดดโดยตรงถึงปีละ 300 วัน หรือมากกว่า และทั่วโลกจะได้รับรังสีของแสงแดดเป็นประจำทุกวัน ในอดีตประชากรโลกมักใช้แสงแดดเพียงในการฆ่าเชื้อโรคในดิน ให้พืชปรุงอาหาร ตากผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ ฯลฯ เท่านั้น ถ้าเราพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากแสงแดดที่ส่องมายังโลก เราจะพบว่าประชากรโลกยังมีได้ให้ความสนใจที่นำพลังงานแสงแดดมาใช้ในการเกษตรอย่างเต็มที่ ทั้ง ๆ ที่พื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรทุกแห่งได้รับแสงแดดอยู่เป็นประจำก็ตาม

วิศวกรเริ่มสนใจที่จะนำพลังงานจากดวงอาทิตย์มาใช้จริงจัง เมื่อประมาณ 10 ปีเศษนี้เอง ปัจจุบันได้มีสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้พลังงานจากดวงอาทิตย์ออกมาใช้บ้างแล้ว ในบางประเทศ ซึ่งมีทั้งของใช้ประจำตัว สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน ไปจนถึงอุปกรณ์วิจัยอวกาศ ตัวอย่างเช่น นาฬิกาข้อมือมีกล้องถ่ายรูป ระบบทำความร้อน และทำความเย็นในที่อยู่อาศัย ระบบทำน้ำบริสุทธิ์ ระบบไฟฟ้า ระบบโทรศัพท์ในชนบทและทางหลวง

ตลอดจนอุปกรณ์ยานอวกาศ สิ่งประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นนี้สามารถรับพลังงานจากดวงอาทิตย์โดยตรง และบางชนิดอาจรับแสงจากดวงอาทิตย์ในเวลาที่มีเมฆมาบัง นอกจากนี้ยังมีระบบที่เก็บพลังงานแสงใช้ในเวลากลางคืนได้อีกด้วย สำหรับสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการเกษตร ได้แก่ ระบบสูบน้ำโดยใช้พลังงานแสงแดด ระบบควบคุมอุณหภูมิในเรือนกระจก กรรมวิธีผลิตปุ๋ยโปแตส เรือนอบเมล็ดพันธุ์พืช เป็นต้น สิ่งหนึ่งที่เราควรให้ความสนใจเป็นพิเศษคือ เราสามารถเปลี่ยนพลังงานจากดวงอาทิตย์มาเป็นพลังงานไฟฟ้าได้ ซึ่งน่าจะเป็นหลักประกันได้ว่า เรามีแหล่งพลังงานที่อยู่คู่กับโลกเราตลอดไป การเกษตรในอนาคตอาจใช้พลังงานจากแสงแดดแทนพลังงานจากแหล่งต่าง ๆ ที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและเวลา

3.3 ระบบเศรษฐกิจของโลก

เมื่อพูดถึงอาหารสำหรับประชากรโลก สิ่งหนึ่งที่เราควรพิจารณาก็คือ ระบบการกระจายอาหารจากแหล่งผลิตไปถึงผู้บริโภค โลกของเราสามารถเพิ่มปริมาณอาหารให้พอเหมาะกับการเพิ่มจำนวนประชากรโลก (ดูตารางที่ 1, ตารางที่ 2 และข้อ 2.2) แต่ก็ยังมีบางจุดของโลกที่ยังมีอาหารไม่พอเพียง ปัญหานี้น่าจะขึ้นอยู่กับระบบการกระจายอาหารของโลก ซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบเศรษฐกิจของโลก

ประชากรโลกในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม จะมีโอกาสรับประทานอาหารชนิดต่าง ๆ ในสัดส่วนที่แตกต่างกันมาก คนร่ำรวยจะมีอำนาจในการจัดการ การประกอบกิจการต่าง ๆ ได้สูงกว่าคนจน ทำให้คนรวยมีโอกาสเพิ่มความร่ำรวยมากขึ้น ผลที่ตามมาก็คือ คนรวยมีอำนาจในการกำหนดราคาอาหาร และมีอำนาจในการซื้อหาอาหารได้สูงกว่าคนจน ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนี้ ผู้ที่ร่ำรวยจะได้ผลประโยชน์จากดอกเบี้ยจากผู้เงินไปลงทุน ซึ่งส่วนมากเป็นคนจนหรือฐานะปานกลาง ถ้ากิจการได้กำไร ผู้เงินจะต้องนำกำไรส่วนหนึ่งไปจ่ายเป็นค่าดอกเบี้ย แทนที่จะนำผลกำไรไปเพิ่มอำนาจการซื้อให้แก่ตัวเอง หรือนำไปใช้จ่ายอย่างอื่น นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มักจะก่อให้เกิดระบบผูกขาด การกักตุนและการเก็งกำไร ซึ่งจะทำให้สินค้าที่อยู่ในตลาดมีราคาสูงขึ้น ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบการกระจายอาหารเป็นอย่างมาก

สำหรับระบบสังคมนิยมและระบบคอมมิวนิสต์ เป็นระบบเศรษฐกิจที่คิดถึงสังคมเป็นใหญ่ ประชากรในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมสามารถทำการบางอย่างได้ในวงจำกัด

แต่งงานหลักของประชากรในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ คือทำเพื่อรัฐ ซึ่งขัดต่อความนึกคิดของบุคคลธรรมดา ซึ่งต้องการจะมีความเป็นอยู่อย่างอิสระ ประชากรในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมจึงขาดกำลังใจในการเร่งการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเท่าที่ควร ดังนั้นระบบเศรษฐกิจแบบนี้จึงไม่เอื้ออำนวยให้มีการผลิต และการกระจายอาหารจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์มีความรุนแรงเพื่อสังคมสูงกว่าระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมาก ประชากรไม่มีสิทธิในทรัพย์สิน ประชากรเป็นผู้ผลิตผลผลิตทั้งหมดตกเป็นของรัฐ ประชากรจะได้รับอาหารและค่าแรงในระดับต่ำ ที่พอจะเลี้ยงชีพตนเองให้อยู่รอดเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้การผลิตแต่ละครั้งก็เป็นไปเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จะเห็นได้ว่า ทั้งระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม และแบบคอมมิวนิสต์ ก่อให้เกิดการจำกัดในปริมาณการผลิตอย่างชัดเจน ผลผลิตที่ได้จะน้อยกว่าที่ควร ทั้งนี้รวมถึงระบบการผลิตทางการเกษตรด้วย เมื่อผลผลิตทางการเกษตรมีน้อย อำนาจการกระจายอาหารไปสู่ประชากรในระบบเศรษฐกิจทั้งสองนี้ก็น้อยลงด้วย

ในสังคมของโลกมีระบบเศรษฐกิจอีกแบบหนึ่งคือ ระบบเศรษฐกิจแบบอิสลาม ประชากรในระบบเศรษฐกิจนี้ มีสิทธิในการครอบครองที่ดินที่เป็นของตนเอง สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการประกอบกิจการต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถของตนเองได้ ครอบครองที่ดินที่กิจการนั้นไม่ไปล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ประชากรมีสิทธิในการลงทุนได้อย่างเต็มความสามารถ โดยไม่เกี่ยวข้องกับดอกเบี้ย ผลผลิตที่ได้เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ผลิต เมื่อนำไปจำหน่ายและได้กำไร กำไรทั้งหมดตกเป็นของตนเอง ในระบบเศรษฐกิจแบบนี้จะไม่มีการผูกขาดและการกักตุนสินค้าเพื่อเก็งกำไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอาหาร ในหลักปฏิบัติส่งเสริมให้มีการบริจาคนรวยจะต้องบริจาครทรัพย์ ผลผลิตทางการเกษตร และสิ่งของอื่นที่พึงมี ให้แก่คนยากจนในอัตราที่กำหนดไว้ ระบบเศรษฐกิจแบบอิสลาม จึงเป็นระบบเศรษฐกิจของโลกที่สามารถแก้ไขความบกพร่องของระบบเศรษฐกิจอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยในการผลิต และการกระจายอาหารจากผู้ผลิตไปถึงมือผู้บริโภคได้ดีอีกด้วย

ปัจจุบันประชากรของโลกประมาณ 3 ใน 4 อยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แบบสังคมนิยม และแบบคอมมิวนิสต์ อีก 1 ใน 4 อยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบอิสลาม และสัดส่วนของประชากรในระบบเศรษฐกิจแบบอิสลามนับวันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหมายความว่าประชากรโลกกำลังเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยทั้งการผลิตและการกระจายอาหารที่ดี

3.4 นิสัยของผู้บริโภค

การสูญเสียผลผลิตทางการเกษตรเกิดขึ้นได้ทุกขณะ แม้ว่าผลผลิตนั้นจะตกอยู่ในมือผู้บริโภคแล้วก็ตาม ผู้บริโภคจะได้ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และอื่น ๆ เพื่อใช้ประกอบอาหาร ระหว่างประกอบอาหารจะพบว่า ผู้ประกอบอาหารจะทิ้งเศษผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์บางส่วนไปอันเนื่องมาจาก ผักผลไม้มีสีสรรไม่เป็นตามความต้องการ อ่อนไปบ้าง แข็งไปบ้าง เหนียวไปบ้าง หรืออาจมีตำหนิเล็กน้อย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเป็นประจำ นิสัยของผู้บริโภคก็เป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้เกิดความสูญเสียผลผลิตทางการเกษตรได้เช่นกัน ผู้บริโภคในครอบครัวหนึ่ง ๆ อาจมีความต้องการบริโภคอาหารที่มีรสแตกต่างกัน เช่น พ่อบ้านชอบรับประทานอาหารที่มีรสเผ็ดจัด แม่บ้านชอบรสหวาน หรือลูก ๆ ชอบรับประทานแต่เนื้อ ไม่ชอบรับประทานผัก ด้วยเหตุนี้ แม่บ้านจะต้องประกอบอาหารหลาย ๆ อย่างในแต่ละมื้อ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวรับประทาน อาหารแต่ละอย่างอาจมีปริมาณมากเกินไป จนสมาชิกในครอบครัวรับประทานไม่หมด เหลือติดกันจานอย่างละนิด อย่างละหน่อย ติดกันหม้อบ้าง เสียไปบ้าง สรุปลิ้น ๆ ก็คือ การประกอบอาหารหลาย ๆ อย่างในแต่ละมื้อ ทำให้เกิดการสูญเสียได้มากขึ้น

บางสังคมมีการตำหนิอาหารในขณะที่รับประทาน อาหารรสจัดไปบ้าง เค็มไปบ้าง เผ็ดมากไปบ้าง หวานไปบ้าง เนื้อเหนียวไปบ้าง เนื้อเปื่อยแหลกไม่เป็นชิ้น แล้วแต่จะสรรหามาตำหนิกัน ผลสุดท้ายก็เหลือทิ้งในจาน บางสังคมก็คิดว่า การรับประทานอาหารจนหมดจานนั้นไม่สุขภาพ ทั้งที่อาหารที่อยู่ในจานจะดีเลิศเพียงใด เขาก็จะไม่รับประทานจนหมดจาน ตัวอย่างในเรื่องนี้ หากดูได้จากร้านอาหาร ภัตตาคาร งานเลี้ยงทั่วไป เมื่อถึงเวลาผู้บริโภคเหล่านี้ต่างเลือกสิ่งอาหารที่ตนชอบ เลือกดักอาหารชนิดที่ติดใจเต็มจาน แล้วรับประทานแต่น้อย ซุกลิ้น ๆ ก็คือ รับประทานเพื่อมรรยาท ที่เหลือก็ทิ้งไป ฯลฯ

จากตัวอย่างดังกล่าว ทำให้เราเห็นว่า อาหารเสียหายในมือผู้บริโภคเป็นปริมาณไม่น้อย หากประชากรโลกสูญเสียอาหารไปในรูปร่าง ๆ ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ เฉลี่ยคนละ 0.01 กิโลกรัมต่อมือ โลกเราจะต้องสูญเสียอาหารไปประมาณ 45,000 ตันต่อวัน และในเวลาหนึ่งปี เราต้องเสียอาหารไปถึงประมาณ 50 ล้านตัน (ห้าสิบล้านตัน) ปริมาณอาหารที่สูญเสียไปมีปริมาณมากกว่าผลผลิตทางการเกษตร ที่สำคัญที่ประเทศไทยผลิตได้ทั้งปี (ซึ่งรวมถึงเนื้อสุกร เนื้อโค เนื้อกระป๋อง เนื้อไก่ เนื้อเป็ด ที่คนไทย

บริโภคกันตลอดปี และข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว อ้อย และมันสำปะหลังที่ประเทศไทยผลิตได้ตลอดปี อาหารที่สูญเสียไปนี้มีมูลค่ามากมายมหาศาล และเป็นอาหารที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย

ถ้าหากผู้บริโภคทุกคน พยายามใช้ผลผลิตทางการเกษตร ที่มีอยู่ในมือให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พยายามเปลี่ยนนิสัยตัวเอง พยายามสอนบุตรหลานให้เป็นผู้รับประทานอาหารง่าย ๆ คำนึงถึงคุณค่าของอาหารมากกว่ารสชาติ และประหยัดให้มากขึ้น ด้ดความสุ่ยสุ่ย่ายในการรับประทานอาหารลงได้บ้างแล้ว ก็จะเป็นการเพิ่มปริมาณอาหารได้มาก โดยไม่ต้องผลิตอาหารเพิ่ม และเมื่ออาหารมีปริมาณมากขึ้น ก็จะเป็นโอกาสของผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่ง ที่กำลังรอรับอาหารด้วยความต้องการมาก ให้มีอาหารได้รับประทานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคที่รายได้น้อยมีโอกาสได้ซื้ออาหารดี ๆ ได้มากขึ้น เนื่องจากอาหารมีราคาถูกลง ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการกระจายผลผลิตทางการเกษตรให้แก่ผู้บริโภคโดยทั่วหน้ากัน ในปริมาณที่ไม่แตกต่างกันมาก เช่นในปัจจุบัน

4. สรุป

เนื้อหาเรื่อง"อาหาร ศักยภาพการผลิตในอนาคต" อาจสรุปประเด็นสำคัญๆ ได้ดังนี้

4.1 ปริมาณผลิตทางการเกษตร ปริมาณอาหาร และปริมาณอาหารประเภทโปรตีนที่ประชากรโลกผลิตได้ในอดีต เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนโดยตรงกับประชากรที่เพิ่มขึ้น

4.2 การเพิ่มปริมาณอาหารในอนาคต อาจทำได้โดย เพิ่มเนื้อที่การเกษตร ซึ่งจะพิจารณาทำได้ตามลำดับก่อนหลังดังนี้ เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ที่ว่างที่สามารถใช้เป็นพื้นที่การเกษตรได้ ง่ายป่าและเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรม ด้ดแปลงป่าไม้สมบูรณ์บางแห่งและใช้เป็นพื้นที่การเกษตร และสุดท้ายปรับปรุงทะเลทรายให้ เป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรได้

4.3 การเพิ่มปริมาณอาหารอาจทำได้จากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร เช่น การใช้เทคโนโลยีการเกษตรแบบใหม่ การปรับปรุงระบบชลประทานที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น การเพิ่มระบบการชลประทานในพื้นที่การเกษตรการปรับปรุงระบบการปลูกพืช การลดความเสียหายระหว่างการผลิตและหลังการผลิต